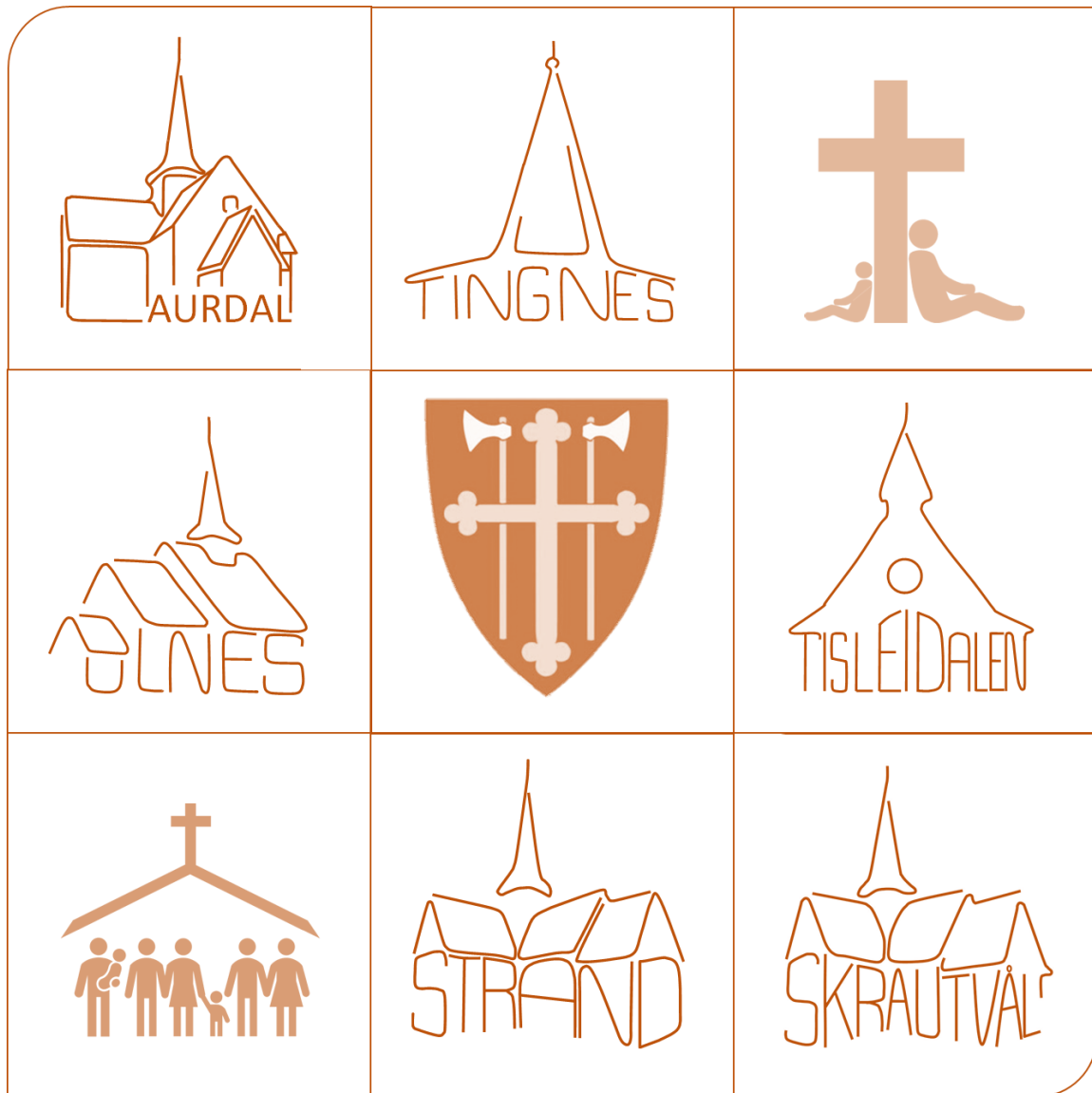

GUDSTJENESTE

Bokmål

Ordning for gudstjeneste i Nord-Aurdal

Revidert 2020

Felles gudstjenesteliturgi i soknene i Nord-Aurdal

Vedtatt på soknemøte høsten 2020:

Felles gudstjenesteliturgi er innført i alle seks soknekirkene i kommunen, slik den framgår av vedlegget «Vedtak om lokal grunnordning». Gudstjenestens normalordning er utskrevet i heftet «Gudstjeneste – ordning for gudstjeneste i Nord-Aurdal». Heftet benyttes som gudstjenestebok i kirkene.

Hovedgudstjenestene i soknene kan feires med følgende fire variasjoner:

1. Høymesse uten dåp (Full høymesseliturgi.)
2. Høymesse med dåp (Ledd 8 og 9 faller bort. Ledd 12 faller bort)
3. Forenklet høymesse med nattverd (Ledd 8 og 8 faller bort. En benytter «Nattverdordning for særlige anledninger»)
4. Forenklet gudstjeneste uten nattverd. (Ledd 8 og 9 faller bort. Ledd 17-20 faller bort.)

Hefte sist revidert: 4.5.2020

Innhold

<u>I. SAMLING</u>	5
<u>1 FORBEREDELSE</u>	5
<u>2 PRELUDIUM / INNGANGSSALME</u>	5
<u>3 HILSEN</u>	5
<u>4 SAMLINGSBØNN</u>	6
<u>5 BØNNEROP KYRIE</u>	6
<u>6 LOVSANG GLORIA</u>	6
<u>ORDNING FOR DÅP</u>	7
<u>I MOTTAKELSE TIL DÅP</u>	7
<u>II DÅPSSALME</u>	8
<u>III DÅPSBEFALINGEN</u>	9
<u>IV FADDERANSVARET</u>	9
<u>V FORSAKELSEN OG TROEN</u>	10
<u>VI DÅPSHANDLINGEN</u>	11
<u>VII BØNN OG LOVPRISNING</u>	12
<u>II. ORDET</u>	14
<u>7 FØRSTE LESNING</u>	14
<u>8 BIBELSK SALME / SALME</u>	14
<u>9 ANDRE LESNING</u>	14
<u>10 EVANGELIUM</u>	14
<u>11 PREKEN</u>	15
<u>12 TROSBEKJENNELSE CREDO</u>	15
<u>13 SALME</u>	15
<u>14 KUNNGJØRINGER</u>	16

(Innhold forts.)

<u>SYNDSBEKJENNELSE</u>	16
<u>15 FORBØNN FOR KIRKEN OG VERDEN</u>	17
<u>(16 MENIGHETENS TAKKOFFER)</u>	18
<u>III. NATTVERD</u>	19
<hr/>	
<u>17 FORBEREDELSE AV MÅLTIDET</u>	19
<u>18 TAKKSIGELSE OG BØNN</u>	19
<u>19 NATTVERDMÅLTIDET</u>	22
<u>20 MÅLTIDETS AVSLUTNING</u>	23
<u>NATTVERDORDNING FOR SÆRLIGE ANLEDNINGER</u>	24
<hr/>	
<u>FORBEREDELSE AV MÅLTIDET</u>	24
<u>HILSEN</u>	24
<u>NATTVERDMÅLTIDET</u>	25
<u>MÅLTIDETS AVSLUTNING</u>	25
<u>IV. SENDELSE</u>	26
<hr/>	
<u>21 SALME</u>	26
<u>22 VELSIGNELSE</u>	26
<u>(23 UTSENDELSE)</u>	26
<u>24 POSTLUDIUM / UTGANGSSALME</u>	26
<u>ALTERNATIVE LITURGISKE LEDD</u>	27
<hr/>	
<u>ALTERNATIVE SAMLINGSBØNNER</u>	27
<u>ALTERNATIVE SYNDSBEKJENNELSER</u>	- 30 -
<u>ALTERNATIV TROSBEKJENNELSE</u>	- 30 -
<u>ALTERNATIVE FORBØNNER</u>	- 31 -
<u>ALTERNATIVE PREFASJONER</u>	- 33 -
<u>ALTERNATIVE NATTVERDBØNNER</u>	- 36 -

I. SAMLING

1 | Forberedelse

Kirkerommet er åpent en stund før gudstjenesten. Ti minutt innen gudstjenestestart bør alle praktiske forberedelser være avsluttet.

Det legges til rette for å tenne lys og sitte i stillhet, i ettertanke og bønn.

Klokkeringing

Fem minutt. Klokker/medliturg går til lesepulten, og framfører ev. kortfattet:

Informasjon om dagens gudstjeneste

Dernest:

ML | La oss være stille for Gud

Kort stillhet

Normalt ca. 30 sekunder.

Klokker/medliturg kan eventuelt tenne prosesjonslys som innledning til stillheten.

Tre klokkeslag

2 | Preludium / Inngangssalme

Organist og liturg avgjør om det skal være eget preludium, eller forspill til inngangssalmen.

Prosesjon

Det er prosesjon under preludiet/forspillet.

Klokker eller annen medliturg bærer prosesjonskors. Medliturger er med i prosesjon. Tekstbok kan bæres til lesepulten, og brød og vin til et sidebord i koret under prosesjonen. Lys og blomster til alteret kan også bæres fram i prosesjon.

Menigheten står under Preludium/Forspill, Inngangssalme og Hilsen.

3 | Hilsen

Liturgen/medliturgen avgjør valg av inngangssord. Enten:

L / ML | Kjære menighet. Nåde være med dere, og fred fra Gud, vår Far, og Herren Jesus Kristus.

eller

L / ML | Kjære menighet: Vår Herre Jesu Kristi nåde, Guds kjærlighet og Den hellige ånds samfunn være med dere alle.

eller

L / ML | I Faderens og (†) Sønnens og Den hellige ånds navn.

eller

L / ML | I Faderens og (†) Sønnens og Den hellige ånds navn:
Vår skaper, frigjører og livgiver.

Menigheten setter seg. Liturgen / medliturgen kan si noe om dagens tema. Inngangsordene avsluttes med:

4 | Samlingsbønn

Medliturgen / liturgen ber en bønn. En annen medliturg kan tenne et lys i lysgloben, i forbindelse med bønnen.

ML | La oss be.

Se side 27 for flere samlingsbønner. Om ikke annet er bestemt benyttes følgende bønn:

Gud, vi er kommet inn i ditt hellige hus for å ta imot det du vil gi oss. Lukk nå opp våre hjerter, så vi kan fornyes i troen på deg. Amen.

5 | Bønnerop KYRIE

Bønneropet synges.

Ved enkelte anledninger kan bønneropet utformes som et litani (N13 nr 981) eller som lokalt utformet kyrielitani med omkvad fra N13 nr 976.1-7. I særskilte gudstjenester kan også et annet kyrie benyttes.

Normalt brukes:

Kyrie eleison. Gud Fader miskunne deg. Kriste eleison. Herre Krist, miskunne deg. Kyrie eleison. Hellig Ånd, miskunne deg.

6 | Lovsang GLORIA

Liturgen bestemmer om GLORIA utelates i fastetiden. Organist og liturg avgjør valg av lovsang. Normalt brukes:

L | Ære være Gud i det høyeste.

M | Og fred på jorden blant mennesker som Gud har glede i. Vi lover deg, vi priser deg, vi tilber deg, vi opphøyer deg. Amen.

ORDNING FOR DÅP

I | Mottakelse til dåp

L | I Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn.

Ved dåp av barn:

L | Med takk og glede bringer vi i dag dette barnet/disse barna til Gud i den hellige dåp. I dåpen tar Gud imot oss og forener oss med den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus.

Ved dåp av større barn, unge eller voksne:

L | Med takk og glede bringer vi i dag NN/dere til Gud i den hellige dåp. I dåpen tar Gud imot oss og forener oss med den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus.

Følgende skriftord kan leses:

L | For så høyt har Gud elsket verden at han gav sin Sønn, den enbårne, for at hver den som tror på ham, ikke skal gå fortapt, men ha evig liv.

Joh 3,16

L | La oss høre hvor vennlig Jesus tar imot barna og åpner Guds rike for dem:

Den følgende teksten kan leses av en i dåpsfølget eller annen medliturg.

ML/L | De bar små barn til Jesus for at han skulle røre ved dem, men disiplene viste dem bort. Da Jesus så det, ble han sint og sa til dem: «La de små barna komme til meg, og hindre dem ikke! For Guds rike tilhører slike som dem. Sannelig, jeg sier dere: Den som ikke tar imot Guds rike slik som et lite barn, skal ikke komme inn i det.» Og han tok dem inn til seg, la hendene på dem og velsignet dem.

Mark 10,13–16

Ved dåp av større barn, unge eller voksne kan denne teksten eventuelt erstattes med en annen tekst – normalt:

L | Jesus sier at vi blir født på ny i dåpen:

ML/L | Det var en mann som het Nikodemus. Han var fariseer og en av jødernes rådsherrer. Han kom til Jesus om natten og sa: «Rabbi, vi vet at du er en lærer som er kommet fra Gud. For ingen kan gjøre de tegnene du gjør, uten at Gud er med ham.» Jesus svarte: «Sannelig, sannelig, jeg sier deg: Den som ikke blir født på ny, kan ikke se Guds rike.» «Hvordan kan en som er gammel, bli født?» sa Nikodemus. «Kan noen komme inn i mors liv igjen og bli født for andre gang?» Jesus svarte: «Sannelig, sannelig, jeg sier deg: Den som ikke blir født av vann og Ånd, kan ikke komme inn i Guds rike.»

Joh 3,1-5

Takkebønn

Takkebønnen kan bes av en i dåpsfølget, en medliturg eller liturgen.

Ved særskilte anledninger kan det brukes en lokalt formulert takkebønn.

L | La oss takke og be:

ML/L | Evige Gud, du som gir liv til alt som lever og har skapt oss i ditt bilde: Vi takker deg for NN/NN. Hun/Han/De er dyrebar(e) i dine øyne. Omslutt henne/ham/dem med din kjærlighet og gi henne/ham/dem et hjem i din kirke. Amen.

Her, eller før den avsluttende lovprisningen (1 Pet 1,3), kan presten si noe kortfattet om den aktuelle dåpshandlingen.

II | Dåpssalme

En dåpssalme synges enten her, før 1 Mottakelse til dåp, før 4 Fadderansvaret eller som avslutning på dåpshandlingen. Dåpssalmen kan deles opp og synges på flere av disse stedene i dåpsliturgien. Det kan også fremføres korsang, solosang eller instrumentalmusikk på ett av disse stedene.

III | Dåpsbefalingen

Teksten kan gjerne leses av en i dåpsfølget eller en annen medliturg.

L | La oss høre Jesu ord og befaling om den hellige dåp:

ML/L | Jeg har fått all makt i himmelen og på jorden. Gå derfor og gjør alle folkeslag til disipler: Døp dem til Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn og lær dem å holde alt det jeg har befalt dere. Og se, jeg er med dere alle dager inntil verdens ende.

Matt 28, 18-20

IV | Fadderansvaret

Ved dåp av barn:

L | Vil foreldre og faddere reise seg.

Dere skal være vitner om at barnet/barna er døpt med den kristne dåp. Sammen med vår menighet og hele kirken får dere del i et hellig ansvar: å vise omsorg for henne/ham/dem, be for henne/ham/dem, lære henne/ham/dem selv å be og hjelpe henne/ham/dem til å bruke Guds ord og delta i den hellige nattverd, så hun/han/de kan leve og vokse i den kristne tro.

Foreldre og faddere blir stående.

Ved dåp av større barn, unge eller voksne:

L | Vil (foreldre og) faddere reise seg.

Dere skal være vitner om at NN/NN er døpt med den kristne dåp. Sammen med vår menighet og hele kirken får dere del i et hellig ansvar: å vise omsorg for henne/ham/dem, be for henne/ham/dem og hjelpe henne/ham/dem til å bruke Guds ord og delta i den hellige nattverd, så hun/han/de kan leve og vokse i den kristne tro.

Foreldre og faddere blir stående.

V | Forsakelsen og troen

Ved dåp av barn:

L | La oss sammen bekjenne forsakelsen og troen, som vi døper våre barn til.

Ved dåp av større barn, unge eller voksne:

L | Vil du sammen med denne menigheten bekjenne forsakelsen og troen som du døpes til?

Dåpskandidaten | Ja.

Dåpskandidaten kan om nødvendig bekrefte sitt ja, her og ved dåpshandlingen, på andre måter enn med verbalt språk.

Når både barn og større barn, unge eller voksne døpes i samme gudstjeneste, rettes spørsmålet først til de sistnevnte. Når alle har svart, sier liturgen:

L | La oss sammen bekjenne forsakelsen og troen.

Alle reiser seg.

A | Jeg forsaker djevelen og alle hans gjerninger og alt hans vesen.

Jeg tror på Gud Fader, den allmektige, himmelens og jordens skaper.

Jeg tror på Jesus Kristus, Guds enbårne Sønn, vår Herre, som ble unnfanget ved Den hellige ånd, født av jomfru Maria, pint under Pontius Pilatus, korsfestet, død og begravet, fór ned til dødsriket, stod opp fra de døde tredje dag, fór opp til himmelen, sitter ved Guds, den allmektige Faders høyre hånd, skal derfra komme igjen for å dømme levende og døde.

Jeg tror på Den hellige ånd, en hellig, allmenn kirke, de helliges samfunn, syndenes forlatelse, legemets oppstandelse og det evige liv.

Amen.

VI | Dåpshandlingen

Klokker/medliturg heller vannet i døpefonten.

L | Barmhjertige Gud, vi takker deg for at dåpens vann ved ditt ord er en nådens kilde, der du tilgir oss vår synd, frelser oss fra dødens makt og gir oss løfte om det evige liv. Send din Ånd så hun/han/de som døpes reises opp til det nye livet med Jesus Kristus, vår Herre. Amen.

Dåpsfølget går fram til døpefonten.

Ved dåp av barn:

L | Hva heter barnet?

Den som bærer barnet, sier barnets fornavn.

L | Vil dere at NN skal døpes til Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn og oppdras til et liv i den kristne forsakelse og tro?

Den som bærer barnet, foreldre/foresatte og faddere, svarer:

Ja.

Ved dåp av større barn, unge eller voksne:

L | Hva heter du?

Den som skal døpes, svarer selv ved å si fornavnet sitt. Om nødvendig kan en annen si navnet.

L | NN, vil du bli døpt til Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn og leve i den kristne forsakelse og tro?

Den som skal døpes, svarer:

Ja.

Liturgen ber bønnen før og etter korstegningen med åpen håndflate vendt mot barnet/dåpskandidaten.

L | Gud bevare din utgang og din inngang fra nå og til evig tid. Jeg tegner deg med det hellige korsets tegn † til vitnesbyrd om at du skal tilhøre den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus og tro på ham.

L | NN, etter vår Herre Jesu Kristi ord og befaling døper jeg deg til Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn.

Mens dette sies, øser liturgen med hånden rikelig med vann over hodet til den som døpes, tre ganger.

Liturgen legger, gjerne sammen med fadderne, hånden på den døptes hode og sier:

L | Den allmektige Gud har i dåpen gitt deg sin hellige Ånd, født deg på ny og tatt deg inn i sin troende menighet. Gud styrke deg med sin nåde til det evige liv. Fred være med deg.

Barnet vendes mot menigheten eller løftes opp. Ved dåp av større barn, unge eller voksne kan disse vende seg mot menigheten.

Følgende ord sies:

Dette er NN (fornavn), Guds barn, døpt inn i vår menighet og Kristi verdensvide kirke.

Etter hver dåp og presentasjon kan det tenkes et lys. Liturgen kan si:

L | Et lys er tent for NN.

Lys settes i en lysholder. Dåpsfølget går ned.

Mellom hver dåp kan det synges et vers fra en egnet salme.

Nytt dåpsfølge går ev. opp til døpefonten.

Når alle dåpslysene er tent, sier liturgen:

L | Jesus sier: «Jeg er verdens lys. Den som følger meg, skal ikke vandre i mørket, men ha livets lys.»

Joh 8,12

VII | Bønn og lovprisning

Bønnen kan leses her eller under menighetens forbønn.

L | La oss takke og be.

Enten A

ML/L | Trofaste Gud, vi takker deg for dåpen, der du tar imot oss og kaller oss ved navn. Vi ber for NN/barna/dem som er døpt i dag. Vær med henne/ham/dem gjennom livet og bevar henne/ham/dem i dåpens nåde. Styrk foreldre og faddere i deres oppgave. Gud, hør vår bønn.

eller B

ML/L | Trofaste Gud, vi takker deg for dåpen, der du tar oss inn i din kirke. Vi ber for NN/barna/dem som er døpt i dag. Hold din vernende hånd over henne/ham/dem, og gi kjærlighet og visdom til alle som har ansvar for henne/ham/dem. Gud, hør vår bønn.

eller C

ML/L | Trofaste Gud, vi takker deg for dåpen og løftet om at Jesus er med oss alle våre dager. Vi ber for NN/dem som er døpt i dag. Bevar henne/ham/dem i troen på deg, så hun/han/de kan vandre i lyset og nå det evige mål i ditt rike. Gud, hør vår bønn.

Herrens bønn

Dersom det er nattverd i gudstjenesten, kan Herrens bønn falle bort her.

L | La oss sammen be den bønnen Jesus har lært oss:

A | **Vår Far i himmelen!**

La navnet ditt helliges.

La riket ditt komme.

La viljen din skje på jorden slik som i himmelen.

Gi oss i dag vårt daglige brød,

og tilgi oss vår skyld,

slik også vi tilgir våre skyldnere.

Og la oss ikke komme i fristelse,

men frels oss fra det onde.

For riket er ditt

og makten og æren i evighet.

Amen.

Lovprisning

L | Lovet være Gud, vår Herre Jesu Kristi Far, han som i sin rike miskunn har født oss på ny til et levende håp ved Jesu Kristi oppstandelse fra de døde.

1 Pet 1,3

Dåpsliturgien avsluttes eventuelt med sang/salme.

II. ORDET

Menigheten står under evangelielesningen og sitter under de øvrige lesningene.

7 | Første lesning

Fra Det gamle testamentet

ML | La oss høre Herrens ord.

Det står skrevet hos/i ...

Lesningen avsluttes med:

ML | Slik lyder Herrens ord.

8 | Bibelsk salme / Salme

Det kan synges en bibelsk salme eller en annen salme eller være kort stillhet mellom lesningene.

9 | Andre lesning

Fra Det nye testamentet utenom evangeliene

ML | Det står skrevet hos/i ...

Lesningen avsluttes med:

ML | Slik lyder Herrens ord.

10 | Evangelium

Halleluja/Salme

Evangelielesningen innledes og avsluttes med et hallelujaomkved eller en kort salme. Menigheten står under hallelujaomkvedet.

Det er evangelieprosesjon.

L/ML | Det står skrevet i evangeliet etter ...

Menigheten står under lesningen.

Lesningen avsluttes med:

L/ML | Slik lyder det hellige evangelium.

11 | Preken

Predikanten preker normalt over evangelieteksten. Når første eller andre lesetekst er satt opp som prekentekest, kan denne teksten leses her. Fortellingsteksten kan brukes i stedet for den oppsatte prekentekest. Prekenen kan avsluttes med lovprisningen:

Ære være Faderen og Sønnen og Den hellige ånd, som var og er og blir én sann Gud fra evighet og til evighet.

eller

Ære være Faderen og Sønnen og Den hellige ånd: Vår skaper, frigjører og livgiver.

Etter prekenen kan det gis tid til stillhet, en kort salme eller meditativ musikk.

12 | Trosbekjennelse credo

Trosbekjennelsen synges eller fremsies.

Dersom det er dåp i gudstjenesten, utelates trosbekjennelsen her. Eventuelt kan det synges en trosbekjennelsessalme. Liturgen avgjør valg av trosbekjennelse. Normalt brukes Den apostoliske trosbekjennelse. Den nikenske trosbekjennelse kan også benyttes - se side 30.

Menigheten står under trosbekjennelsen.

ML/L | La oss bekjenne vår hellige tro.

A | Jeg tror på Gud Fader, den allmektige, himmelens og jordens skaper.

Jeg tror på Jesus Kristus, Guds enbårne Sønn, vår Herre, som ble unnfanget ved Den hellige ånd, født av jomfru Maria, pint under Pontius Pilatus, korsfestet, død og begravet, fór ned til dødsriket, stod opp fra de døde tredje dag, fór opp til himmelen, sitter ved Guds, den allmektige Faders høyre hånd, skal derfra komme igjen for å dømme levende og døde.

Jeg tror på Den hellige ånd, en hellig, allmenn kirke, de helliges samfunn, syndenes forlatelse, legemets oppstandelse og det evige liv.

Amen.

Den apostoliske trosbekjennelse

13 | Salme

Salmen kan falle bort dersom det synges en trosbekjennelsessalme, eller trosbekjennelsen synges. Salmen kan eventuelt synges mellom Preken og Trosbekjennelse.

14 | Kunngjøringer

Kan legges her eller et annet sted i gudstjenesten, eller formidles til menigheten på annen måte.

Kokkeren har kunngjøringer. Her nevnes eventuelt dåpsbarnets/as fulle navn. Her nevnes også takkofferet for dagen. Det kunngjøres også tidspunkt for neste gudstjeneste i kommunen, og i soknet.

Synsbekjennelse

Den bes høyt av alle.

Synsbekjennelsen innledes med:

L | La oss bøye oss for Gud og be om tilgivelse.

Liturgen kneler under synsbekjennelsen.

Se side 30 for flere synsbekjennelser. Normalt brukes følgende:

A | Gud, vær meg nådig!

Tilgi meg min synd for Jesu Kristi skyld.

Skap i meg et rent hjerte,

og gi meg kraft til nytt liv ved din hellige Ånd.

Amen.

Liturgen kan si et løftesord etter synsbekjennelsen:

L | Guds ord sier: Dersom vi bekjenner våre synder, er han trofast og rettferdig, så han tilgir oss syndene og renser oss for all urett.

1 Joh 1,9

eller

L | Så høy som himmelen er over jorden, så veldig er Herrens miskunn over dem som frykter ham. Så langt som øst er fra vest, tar han syndene våre bort fra oss.

Sal 103,11-12

Menighetssvar:

Liturg og musiker avgjør valg av menighetssvar.

Som hovedregel benyttes følgende:

Hør vår bønn. Hør vår bønn. La ditt rike komme. La din vilje skje, Gud. Hør vår bønn.

15 | Forbønn for kirken og verden

Liturgen avgjør valg av forbønn. Forbønnen kan utformes lokalt, eller en kan bruke ferdig formulerte bønner. Se side 31 for flere forbønner.

Forbønnen bør som hovedregel alltid inneholde bønn for eventuelle dåpsbarn. (Se bønner, s.13)

Forbønnen ledes fortrinnsvis av en medliturg. De enkelte bønneavsnitt kan leses av flere.

Om ikke annen forbønn er forberedt, kan følgende brukes:

ML | La oss be for kirken og verden.

ML/L | Far i himmelen.

Takk for at du skapte oss og jorden vi bor på.

Takk for at du kjenner og elsker oss alle.

Hjelp oss å ta vare på hverandre og på alt du har skapt.

Gud, vi ber.

Menighetssvar

ML/L | Kjære Jesus.

Du kom til jorden og ble menneske som oss.

Du fant venner du kunne glede deg sammen med og gråte hos.

Takk for evnen vår til vennskap.

La alle mennesker finne noen de kan stole på,

Du har vist oss at alle mennesker er like viktige og verdifulle.

Vær hos alle som lider.

Lær oss å kjempe mot undertrykkelse og urett.

Gud, vi ber.

Menighetssvar

ML/L | Gode hellige Ånd:

Du har kalt oss til å være din kirke.

Kom til oss med dine gaver

så vi kan være lys og salt i verden.

Vis oss veien vi skal gå

og gi oss vilje og kraft til å gå den.

Ved dåp leses en av bønnene på s.12/13 her.

Gud, hør vår bønn.

Menighetssvar

Vi minnes de døde og ber for de sørgende

Forbønnen avsluttes med at menigheten minnes de som er døde, og som det er holdt gravferd for siden sist menigheten var samlet.

ML | Vi reiser oss og minnes dem i vår menighet det er holdt gravferd for siden sist vi var samlet.

Menigheten reiser seg.

Navnene til avdøde leses opp.

Kort stillhet – ca.15 sekund.

ML | Lær oss å telle våre dager så vi kan få visdom i hjertet.

Sal 90,12

eller

ML | Jesus sier: «Jeg er oppstandelsen og livet. Den som tror på meg, skal leve om han enn dør.»

Joh 11,26

eller

ML | Nå er livet gjemt hos Gud. Vi overgir alt til ham. Håpet er tent i liv og død. Ingen er glemt av Gud.

(N13 872,5)

Deretter kan denne eller en lignende bønn bes:

ML | Barmhjertige Gud, trøst de sørgende og vær dem nær i tiden som kommer. Gud, vi ber.

Menighetssvar

Bønnevandring skjer som hovedregel under forbønnen i gudstjenesten (ledd 15), men kan eventuelt skje samtidig med nattverdutdelingen, når en felles forbønn er bedt i forbønnsdelen.

Om det bes en bønn for dem som har deltatt på ulike bønnevandringsstasjoner, kombineres ikke denne bønnen med Takkebønn for nattverden etter måltidet.

(16 | Menighetens takkoffer)

Samles normalt inn under salmen i ledd 17. Ved enkelte anledninger kan takkofferet samles inn her. Enten ved at man går alteret, eller i kirkebenkene.

Det kan fremføres egnet vokal- eller instrumentalmusikk under innsamlingen av takkofferet.

Ofringen avsluttes med en kort bønn, som hovedregel følgende:

L | Evige Gud, din er jorden og det som fyller den. Alt vi eier tilhører deg. Av ditt eget gir vi deg tilbake. Ta imot oss og gavene våre i Jesu navn. Amen.

III. NATTVERD

17 | Forberedelse av måltidet

Nattverdsalme

Takkofferet samles normalt inn her.

Innsamlingen skjer mens menigheten synger.

Bordet blir dekket. Brød legges på disken og vin helles i begeret.

Ofringen avsluttes med

L | Velsignet er du, Gud. Din er jorden og alt som fyller den. Av ditt eget gir vi deg tilbake. Foren din kirke av alle folkeslag og tungemål. Likesom kornet er blitt ett i brødet og druene i vinen, så gjør oss til ett med hverandre og med Herren Jesus Kristus. Ta imot oss og våre gaver i Jesu navn. Amen.

eller

L | Evige Gud, din er jorden og det som fyller den. Alt vi eier tilhører deg. Av ditt eget gir vi deg tilbake. Ta imot oss og våre gaver i Jesu navn. Amen.

Liturgen tar imot takkofferet.

18 | Takksigelse og bønn

Hilsen PREFASJONSDIALOG

L | Herren være med dere!

M | Og med deg være Herren.

L | Løft deres hjerter!

M | Vi løfter våre hjerter til Herren.

L | La oss takke Herren, vår Gud.

M | Det er verdig og rett!

Innledende lovprisning PREFASJON

Den innledende lovprisningen er enten knyttet til kirkeåret (se side 33) eller tilpasset den enkelte nattverdbønn (se «Gudstjeneste for Den norske kirke, side 2.71–2.78»). Eksempelet nedenfor er hentet fra Treenighetstiden:

L synger eller sier |

I sannhet verdig og rett er det at vi alltid og alle steder takker deg,
Hellige Herre, allmektige Far, evige Gud, ved Jesus Kristus, vår Herre
han som du sendte til frelse for verden, for at vi ved hans død skulle
få syndenes forlatelse og ved hans oppstandelse vinne det evige liv.
Ved ham lovsynger englene din herlighet, og din menighet i him-
melen og på jorden priser ditt navn med samstemmig jubel. Med
dem vil vi også forene våre røster og tilbedende syng:

Hellig SANCTUS

A synger | Hellig, hellig, hellig er Herren Sebaot. All jorden er full av din herlighet. Hosianna i det høyeste. Velsignet være han som kommer i Herrens navn. Hosianna i det høyeste.

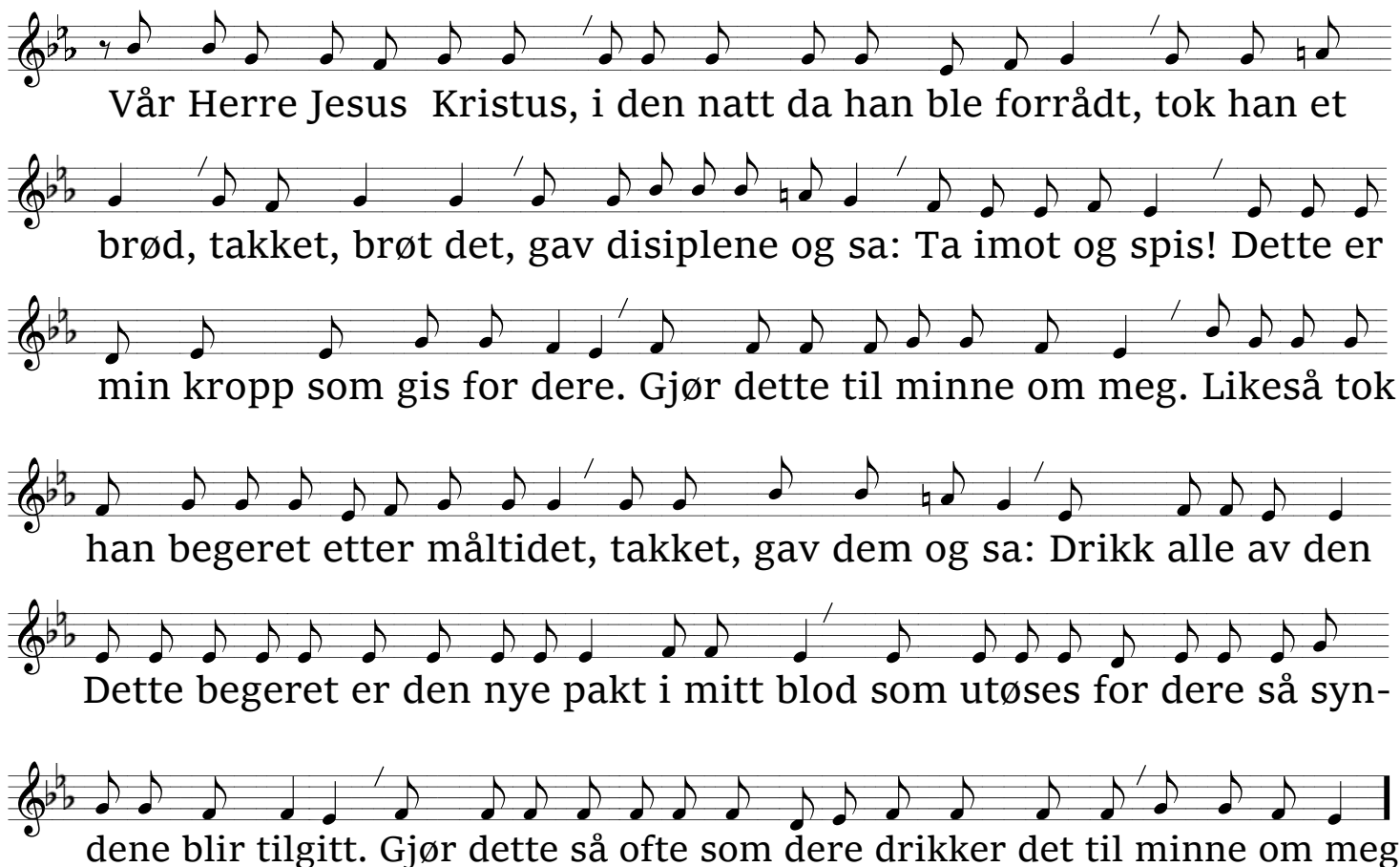
Nattverdbønn

Liturgen avgjør valg av bønn, se s.36. Om ikke annet er forberedt brukes følgende:

L | Vi takker deg for Jesus Kristus, vår frelser. Han er det levende brød som kommer ned fra himmelen og gir verden liv. Vi ber deg: Send din Ånd over oss og disse gaver, så vi kan ta imot Jesus Kristus i brødet og vinen.

Innstiftelsesordene VERBA

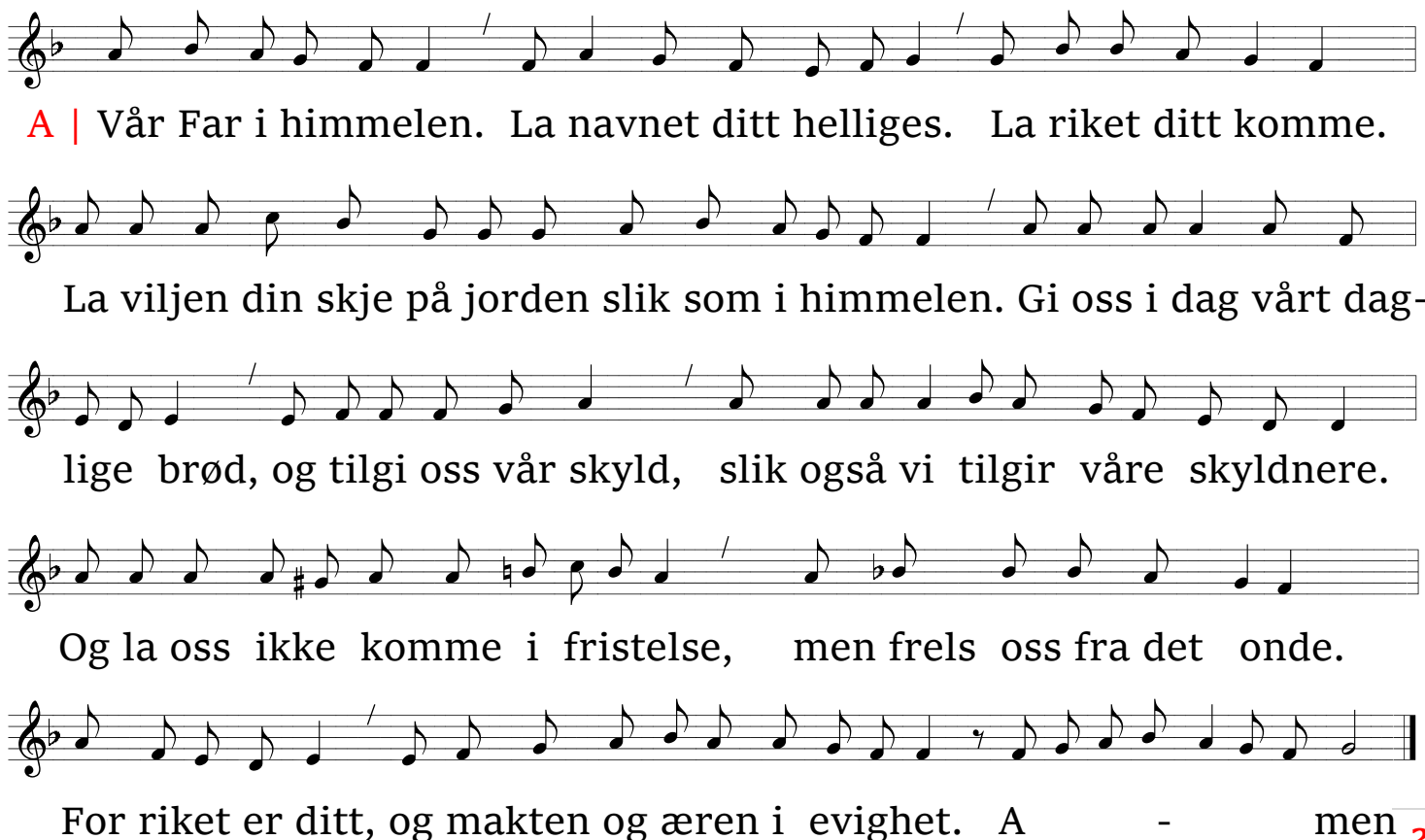
Under innstiftelsesordene løfter liturgen først brødet, deretter vinen.

Vår Herre Jesus Kristus, i den natt da han ble forrådt, tok han et
brød, takket, brøt det, gav disiplene og sa: Ta imot og spis! Dette er
min kropp som gis for dere. Gjør dette til minne om meg. Likeså tok
han begeret etter måltidet, takket, gav dem og sa: Drikk alle av den
Dette begeret er den nye pakt i mitt blod som utøses for dere så syn-
dene blir tilgitt. Gjør dette så ofte som dere drikker det til minne om meg

Herrens bønn

Som hovedregel synges Herrens bønn:

A | Vår Far i himmelen. La navnet ditt helliges. La riket ditt komme.
La viljen din skje på jorden slik som i himmelen. Gi oss i dag vårt dag-
lige brød, og tilgi oss vår skyld, slik også vi tilgir våre skyldnere.
Og la oss ikke komme i fristelse, men frels oss fra det onde.
For riket er ditt, og makten og æren i evighet. A - men **21**

19 | Nattverdmåltidet

Menigheten står helt til de første går fram til nattverd.

Fredshilsen PAX

L | Guds fred være med dere.

M | Guds fred være med deg.

Du Guds Lam AGNUS DEI

A | **Du Guds Lam, som bærer verdens synder, miskunne deg over oss. Du Guds Lam, som bærer verdens synder, miskunne deg over oss. Du Guds Lam, som bærer verdens synder, gi oss din fred.**

Utdeling

Liturgen sier:

L | Kom, for alt er gjort ferdig.

Menigheten kommer fram for å motta nattverd:

Normalt foregår utdelingen ved intinksjon i kortrappa. Liturg deler ut brød, og medliturg (klokker) deler ut vin.

Utdelingen kan ved enkelte anledninger foregå rundt alterringen, med bruk av særkalker.

Under utdelingen kan det være korsang eller annen egnet musikk. Det kan også være stillhet. Det kan legges til rette for lystenning i forbindelse med nattverdsmåltidet.

Liturg avgjør valg av utdelingsord.

L | Dette er Jesu legeme.

ML | Dette er Jesu blod.

eller

L | Kristi kropp, gitt for deg.

ML | Kristi blod, gitt for deg.

De som kommer fram, og som viser at de ikke skal motta nattverden, velsignes av den som bærer brødet, med håndspåleggelse eller korstegning. Liturgen kan si dette eller lignende ord: Herren velsigne deg og bevare deg og føre deg til det evige liv.

Når det er utdeling med felles knefall, kommer fredsønsket enten etter hvert knefall eller til slutt.

Etter utdelingen:

L | Den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus har nå gitt oss sin kropp og sitt blod som han gav til soning for alle våre synder. Han styrke oss og holde oss oppe i en sann tro til det evige liv. Fred være med dere.

20 | Måltidets avslutning

Alteret ryddes. Beger og disk dekkes med nattverdklede.

Takkebønn

Her kan liturgen/medliturgen si

L/ML | La oss takke og be.

En av de fire følgende takkebønnene bes, den første kan messes:

L/ML | Vi takker deg, himmelske Far, for dine velsignede gaver. Vi ber deg at du ved disse gavene vil bevare oss i troen på deg, forene oss i din kjærlighet og stadfeste i oss håpet om det evige liv, for Jesu Kristi skyld. Amen.

eller

L/ML | Vi takker deg, visdommens Gud, for ditt måltids dype hemmelighet: Brødet vi har brutt, er ett. Din Sønn har gitt sitt liv for én verden og én menneskehet. Vi ber deg: Hjelp oss å høre det ropet du har hørt, å se den nøden du har sett, og å elske vår neste som oss selv.

eller

L/ML | Vi takker deg, nådige Gud, du som gjennom brødet og vinen har gitt oss del i Jesu Kristi seierrike død og oppstandelse. Vi ber deg: Styrk oss ved din Ånd til vitnesbyrd og tjeneste i verden.

eller

L/ML | Trofaste Gud, du som i dåpen har gitt oss barnekår og gjort oss til arvinger i ditt rike. Vi takker deg for dette måltidet, hvor du har gitt oss syndenes forlatelse og fornyet i oss troen på dine løfter. Vi ber deg: Styrk oss ved din Ånd til vitnesbyrd og tjeneste i verden.

Nattverdordning for særlige anledninger

Denne ordningen kan brukes i hovedgudstjenester som er særlig lagt til rette for barn og unge, samt på temagudstjenester. Når hovedgudstjenesten feires som høymesse, brukes vanlig nattverdordning.

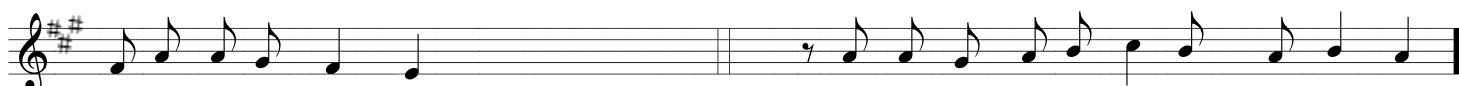
Forberedelse av måltidet

Se ledd 16 og 17 i Ordning for hovedgudstjeneste.

Hilsen prefasjonsdialog

L | Herren være med dere!   **M** | Og med deg være Herren.

L | Løft deres hjerter!   **M** | Vi løfter våre hjerter til Herren.

L | La oss takke Herren, vår Gud.   **M** | Det er verdig og rett!

Hellig sanctus

A synger | Hellig, hellig, hellig er Herren Sebaot. All jorden er full av din herlighet. Hosianna i det høyeste. Velsignet være han som kommer i Herrens navn. Hosianna i det høyeste.

Nattverdbønn med innstiftelsesordene verba

L | (Denne eller en annen nattverdbønn - se s. 36) Vi takker deg for Jesus Kristus, vår frelser. Han er det levende brød som kommer ned fra himmelen og gir verden liv. Vi ber deg: Send din Ånd over oss og disse gaver, så vi kan ta imot Jesus Kristus i brødet og vinen.

Deretter følger:

L | Vår Herre, Jesus Kristus, i den natt da han ble forrådt, tok han et brød, takket, brøt det, gav disiplene og sa: Ta imot og spis! Dette er min kropp som gis for dere. Gjør dette til minne om meg. Likeså tok han begeret etter måltidet, takket, gav dem og sa: Drikk alle av det. Dette begeret er den nye pakt i mitt blod som utøses for dere så syndene blir tilgitt. Gjør dette så ofte som dere drikker det, til minne om meg.

Herrens bønn

Leses eller synges. (Se note s. 21)

A | Vår Far i himmelen. La navnet ditt helliges. La riket ditt komme. La viljen din skje på jorden slik som i himmelen. Gi oss i dag vårt daglige brød, og tilgi oss vår skyld, slik også vi tilgir våre skyldnere. Og la oss ikke komme i fristelse, men frels oss fra det onde. For riket er ditt, og makten og æren i evighet. Amen.

Nattverdmåltidet

Fredshilsen pax

L | Guds fred være med dere.

M | Guds fred være med deg.

Utdeling

Liturg avgjør valg av utdelingsord.

L | Dette er Jesu legeme.

ML | Dette er Jesu blod.

eller

L | Kristi kropp, gitt for deg.

ML | Kristi blod, gitt for deg.

Etter utdelingen sier liturgen:

L | Den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus har nå gitt oss sin kropp og sitt blod som han gav til soning for alle våre synder. Han styrke oss og holde oss oppe i en sann tro til det evige liv. Fred være med dere.

Måltidets avslutning

Takkebønn

Takkebønnen bes når alle har funnet plassene sine. Liturg avgjør valg av takkebønn – se s.23.

Følgende bønn benyttes normalt:

L/ML | Vi takker deg, himmelske Far, for dine velsignede gaver. Vi ber deg at du ved disse gavene vil bevare oss i troen på deg, forene oss i din kjærlighet og stadfeste i oss håpet om det evige liv, for Jesu Kristi skyld. Amen.

IV. SENDELSE

21 | Salme

Menigheten står under siste salme.

Salmen kan flyttes til Postludium/Utgangsprosesjon, ledd 24.

22 | Velsignelse

Velsignelsen leses eller synges. Menigheten står under velsignelsen. Velsignelsen kan mottas ved at den enkelte gjør korsets tegn.

Lovprisning benedicamus

Liturgen avgjør valg av lovprisning. Normalt benyttes følgende:

L | La oss prise Herren.

Menigheten reiser seg og synger:

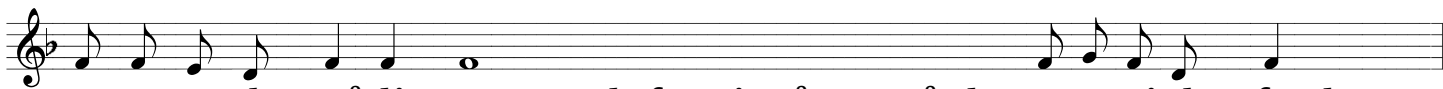
M | Gud være lovet. Halleluja, halleluja, halleluja.

Velsignelsen

L sier eller synger:

Herren velsigne deg og bevare deg. Herren la sitt ansikt lyse over deg

og være deg nådig. Herren løfte sitt åsyn på deg og gi deg fred. †

M | Amen, amen, amen.

Tre ganger tre bønneslag

(23 | Utsendelse)

Utsendelsesordene fremsies normalt etter postludiet. Ved enkelte anledninger kan det legges til rette for utgangsprosesjon. Da lyder utsendelsesordene her, mens menigheten blir stående.

24 | Postludium / utgangssalme

Som hovedregel sitter menigheten under postludiet. Etter postludiet kan klokker/medliturg/liturg gi opplysninger om kirkekaffe/annen aktivitet i etterkant av gudstjenesten. Dernest:

L | Gå i fred. Tjen Herren med glede.

Dersom det er utgangsprosesjon, følger menigheten etter prosesjonen ut av kirkeskipet. I stedet for postludium kan en synges en salme mens en går ut.

Alternative liturgiske ledd

Alternative samlingsbønner

Alternativ 1

Hellige Gud, vi er samlet for ditt ansikt for å møte din kjærlighet og sannhet. Send oss din Ånd og gjør oss åpne for det du vil gi oss. La ditt ord slå rot i våre hjerter, så Kristus lever i oss, og vi blir ett i deg og tjener deg i alle ting.

Alternativ 2

Gode Gud, du som gir liv til alt som lever, vi priser deg for jordens skjønnhet, og for alt som lar oss kjenne at du er god. Her for ditt ansikt ber vi: Gi oss lyttende ører, takknemlige hjerter og tjenende hender, så vi kan høre ditt ord, lovprise deg for din godhet, og i ord og gjerning vitne om dine storverk.

Alternativ 3

Herre, jeg er kommet inn i dette ditt hellige hus for å ta imot hva du Gud Fader, min skaper, du Herre Jesus, min frelser, du Hellige Ånd, min trøster i liv og død, vil gi meg. Lukk nå opp mitt hjerte ved din Hellige Ånd, så jeg kan sørge over mine synder, leve i troen på din nåde og sammen med hele ditt folk fornyes hver dag i et sant og hellig liv.

Alternativ 4

Bønnen kan bes av alle, eller som «hermebønn» ved at den som leder bønnen, sier en og en setning som gjentas av alle.

ML | Gud, du er midt iblant oss. A | Gud, du er midt iblant oss.

ML | Du omgir oss på alle sider. A | Du omgir oss på alle sider.

ML | Hold oss i din hånd. A | Hold oss i din hånd.

Alternativ 5

I og med at denne samlingsbønnen inneholder syndsbekjennelse, kan syndsbekjennelsen utelates ellers i gudstjenesten. Bønnen synges som vekselsang mellom Liturg, ML (forsanger/e) og menighet.

L | Trofaste Gud, du gir oss nytt liv i den hellige dåp. Vi blir merket med korsets tegn †

L/M | Vi er dine barn. Forny i dag vår tro og vår kjærlighet.

M/L | øser opp vann tre ganger fra døpefonten, som ved dåp.

L | Som regnbuen lyser dine løfter, Gud - et tegn på din pakt med hver levende skapning.

ML | Vi kommer til deg med vår takk og vår sang. M | (gjentar).

ML | Du er vårt håp. M | (gjentar).

L | Du kjenner våre liv. Ingenting er skjult for deg.

ML | Vi har gjort imot din vilje, vi bryter dine bud. **M** | (gjentar).

ML | Tilgi oss, Gud. **M** | (gjentar).

L | Du reiste Jesus opp fra graven. I dåpen reises vi opp til nytt liv med ham.

ML | Som regnbuen lyser dine løfter, Gud. **M** | (gjentar).

ML | - et tegn på din pakt med hver levende skapning. **M** | (gjentar).

Alternativ 6

Denne bønnen er spesielt anvendelig i gudstjenester med mange barn. En gruppe barn kan stå foran menigheten og vise tegnene. De i menigheten som ønsker det, kan gjøre håndbevegelsene sammen med barna.

Løftede hender.

ML/L | Kjære Gud, du er hos oss. Tenn ditt lys i oss.

Hendene i kryss foran brystet

ML/L | Kjære Jesus, du går med oss. La oss få leve i din fred.

Hendene mot hverandre foran brystet med fingertuppene opp

ML/L | Kjære Gud, du ser oss. Ta imot våre tanker og stille bønner.

Hendene strakt ut foran oss med håndflatene opp

ML/L | Kjære Jesus, du tar våre hender i dine. Led oss på din gode vei.

Vi tar dem som sitter ved siden av oss, i hånden.

ML/L | Gode Hellige Ånd, takk for at vi ikke er alene. Hjelp oss å se hverandre med kjærlighet.

Alternativ 7

ML | Hellige Gud, du som har gitt oss livet i gave. Takk for at du tar imot oss i dåpen og styrker oss i nattverdens måltid. Led oss ved ditt ord og gjør oss åpne for det du vil gi oss.

Alternativ 8

Samlingsbønner med kirkeårsvariable ledd

Adventstiden

Vi venter på Jesus Kristus. Han kommer for å bryte mørkets makt.

Eksempler:

1 Gud, vi er kommet inn ditt hellige hus for å ta imot det du vil gi oss.

Vi venter på Jesus Kristus. Han kommer for å bryte mørkets makt.

Vi ber: Lukk nå opp våre hjerter, så vi kan fornyes i troen på deg.

2 Hellige Gud, vi er samlet for ditt ansikt for å møte din kjærlighet og sannhet. Vi venter på Jesus Kristus. Han kommer for å bryte mørkets makt. Vi ber: Send oss din Ånd og gjør oss åpne for det du vil gi oss. La ditt ord slå rot i våre hjerter, så Kristus lever i oss, og vi blir ett i deg og tjener deg i alle ting.

3 Gode Gud, Vi venter på Jesus Kristus. Han kommer for å bryte mørkets makt.

Her for ditt ansikt ber vi: Gi oss lyttende ører, takknemlige hjerter og tjenende

hender, så vi kan høre ditt ord, lovprise deg for din godhet, og i ord og gjerning vitne om dine storverk.

Julaften

Du gav oss barnet i krybben i den hellige natt da englene sang om frelse og fred på jorden.

Juledag

Du lot Ordet bli menneske og ta bolig iblant oss da Kristus, vår frelser, ble født.

Nyttårsdag

Du gir frelse og fred i Jesu navn og går med oss inn i det nye året.

Åpenbaringstiden

I Kristus ser vi din herlighet. Han er verdens lys som skinner for alle folkeslag.

Fastetiden - etterfølgelse

Du kaller oss til å følge Jesus, han som ga avkall på sitt eget for å tjene deg.

Fastetiden - pasjon

Du gav oss Jesus til frelse og fred. Hans død gir liv og soning for våre synder.

Maria budskapsdag

Du støtte herskere ned fra tronen og løftet opp de lave. Vi takker deg for Maria som fødte verdens frelser.

Påsketiden

Du reiste Jesus opp av graven og seiret over dødens makt.

Kristi himmelfartsdag

Du opphøyet din sønn Jesus Kristus og satte ham ved din høyre hånd.

Pinsedagene

Du sendte tunger av ild over disiplene og fylte dem med din hellige Ånd.

Treenighetstiden – Allmenn

Du har gitt oss ditt rike i Jesus Kristus og kaller oss ved din hellige Ånd til tro og tjeneste.

Skaperverkets dag

Du sender ut din Ånd, og det skapes liv. Du fornyer jordens ansikt og metter oss med gode gaver.

Olsok

Du sendte dine budbringere for å reise korsets merke her nord. Du lar oss se den kraft som fullendes i svakhet.

Bots-og bønnedag

Du tilgir våre synder og kaller oss til daglig å vende om.

Allehelgenssøndag

Vi takker deg for dem som har stridd den gode strid, fullført løpet og bevart troen. Du har satt oss et evig mål hos deg.

Allehelgenssøndag / Minnedag/ Siste søndag i kirkeåret

Du er den første og den siste. Din nåde er vårt håp og vår trøst.

Konfirmasjon

Du tar imot oss i dåpen og er med oss alle våre dager.

Samefolkets dag og 17. mai

Du har kalt alle jordens folk til å være ett og til å leve i fred og rettferd.

For rettferd og fred / søndag for forfulgte/ 8. mars / 1. mai

Du har skapt alle mennesker i ditt bilde og kaller oss til å verne om menneskeverdet

Alternative syndsbejennelser

Alternativ 1

Gud, vær meg nådig! Jeg har syndet mot deg og sviktet min neste med tanker og ord, med det jeg har gjort og med det jeg har forsømt. Tilgi meg min synd for Jesu Kristi skyld. Skap i meg et rent hjerte, og gi meg kraft til nytt liv ved din hellige Ånd.

Alternativ 2

Gud, du kjenner og elsker oss alle. Du vil at vi skal ta vare på hverandre og på jorden. Vi vet at vi svikter og gjør deg imot. Tilgi oss og hjelp oss for Jesu skyld.

Alternativ 3

Hellige Gud, vår skaper, se i nåde til oss. Vi har syndet mot deg og brutt dine bud. Tilgi oss for Jesu Kristi skyld. Sett oss fri til å tjene deg, verne om skaperverket og møte vår neste med kjærlighet.

Alternativ trosbejennelse

Vi tror på én Gud, den allmektige Far, som har skapt himmel og jord, alt synlig og usynlig.

Vi tror på én Herre, Jesus Kristus, Guds enbårne Sønn, født av Faderen før alle tider, Gud av Gud, lys av lys, sann Gud av sann Gud, født, ikke skapt, av samme vesen som Faderen. Ved han er alt blitt skapt. For oss mennesker og til vår frelse steg han ned fra himmelen, og ved Den hellige ånd og av jomfru Maria ble han menneske av kjøtt og blod. Han ble korsfestet for oss under Pontius Pilatus, led og ble begravet, oppstod den tredje dag etter Skriftene og fór opp til himmelen, sitter ved Faderens høyre hånd, skal komme igjen i herlighet for å dømme levende og døde, og hans rike skal være uten ende.

Vi tror på Den hellige ånd, som er Herre og gjør levende, som utgår fra Faderen og Sønnen, tilbes og æres sammen med Faderen og Sønnen, og som har talt gjennom profetene. Vi tror på én hellig, allmenn og apostolisk kirke. Vi bejennet én dåp til syndenes forlatelse og venter de dødes oppstandelse og et liv i den kommende verden. Amen.

Alternative forbønner

Alternativ 1

ML/L | For din kirke på jorden, for fellesskap mellom de troende, for evangeliets fremgang i hele verden ber vi deg, Gud.

M | Menighetssvar

ML/L | For din kirke i vårt land, for vår biskop og våre menigheter, for alle dine tjenere og medarbeidere ber vi deg, Gud.

M | Menighetssvar

ML/L | Om vekst i troen gjennom Ord og Sakrament, om trofasthet i bønn, om tålmodighet og glede ber vi deg, Gud.

M | Menighetssvar

ML/L | Om frihet og fred i verden, om brød til de sultende, om rettferdighet for flyktninger og forfulgte, om fellesskap over grensene ber vi deg, Gud.

M | Menighetssvar

ML/L | For vår konge og hans hus, for alle som har lederansvar iblant oss ber vi deg, Gud.

M | Menighetssvar

ML/L | For alle syke og nedbrutte, for ensomme og forlatte, for alle i fristelse og fare ber vi deg, Gud.

M | Menighetssvar

ML/L | Om ditt nærvær i all nød, om kraft til å tjene og til en gang å nå det evige liv ber vi deg, Gud.

M | Menighetssvar

Eventuelt kan det følge bønnestillhet innledet med ordene:

ML/L | I stillhet vil vi nå legge fram for deg det hver og en av oss har på hjertet.

Stille bønn

ML/L avslutter med | Gud, vi ber deg.

M | Menighetssvar

Alternativ 2

Allmektige, evige Gud, vi takker deg og priser ditt hellige navn, for du er god og din barmhjertighet tar aldri slutt. Vi ber for den verdensvide kirke. Gi enhet mellom alle troende. La evangeliet ha fremgang i alle land. Se i nåde til det folk som du ga dine løfter i den gamle pakt. Styrk forkynnere og misjonærer og alle som strider troens gode strid. (Aktuelle bønneemner kan nevnes). Hold oss fast i din sannhet. Det ber vi deg om, Gud.

M | Menighetssvar

Vi ber for menigheten vår. Styrk oss gjennom ditt Ord og dine sakramenter. Gi oss mot og vilje til å tjene deg i ord og handling. Hold din vernende hånd over barn og unge og kall oss alle til et liv i tro og tjeneste. (Aktuelle bønneemner kan nevnes). Forny oss i din nåde. Det ber vi deg om, Gud.

M | Menighetssvar

Vi ber for mennesker som har det vondt, for syke og ensomme, for hjemløse, for flyktninger og krigsofre, for alle som lider urett og er undertrykt, og for alle som nylig er kommet til landet vårt. (Aktuelle bønneemner kan nevnes). Hjelp oss å verne om menneskets verd fra livets begynnelse til livets slutt, det ber vi deg om Gud.

M | Menighetssvar

Vi ber for vår verden: Bevar alle jordens folk fra flom og tørke og velsign oss med godt og tjenlig vær. Styrk vår vilje til å ta vare på jorden du har gitt. Gi fred og frihet for folk og nasjoner og rettferdighet i samfunn, arbeidsliv og skole. Velsign våre fellesskap og gi oss evne og vilje til å dele på en rettferdig måte. (Aktuelle bønneemner kan nevnes). Gi oss din fred. Det ber vi deg om, Gud.

M | Menighetssvar

Alternativ 3

Evige Gud, himmelens og jordens skaper, vi takker og lovpriser deg for all din godhet mot oss. Vi ber for ditt skaperverk. Vis oss hvordan vi selv er en del av alt du har skapt, så vi kan verne om skaperverket slik du vil. Led folk og nasjoner til å leve i fellesskap og fred. Bevar vår konge og hans hus. Gi visdom og mot til alle som har lederansvar blant oss. (Aktuelle bønneemner kan nevnes). Fri oss alle fra misunnelse og mistenksomhet og hjelp oss til å leve i fred og forsoning. Gud, vi ber.

M | Menighetssvar

Vi ber for alle som lever i fattigdom. Gi vern og ly for alle som er på flukt fra krig og katastrofer. Vi ber om fred for Jerusalem og for alle som knytter sine håp til byen. Vær nær hos alle som er syke og trenger hjelp. Vi ber for alle som savner fellesskap og tilhørighet. Hold din vernende hånd over barnet i mors liv. Gi kraft til alle som utsettes for vold og overgrep. (Aktuelle bønneemner kan nevnes). Gjør oss til tjenere som kan lytte, lindre og lege. Gud, vi ber.

M | Menighetssvar

Vi ber for din kirke på jord. Fyll den med din Ånd. Vern oss mot vrang lære og død tro. Vær hos alle som blir forfulgt for ditt navns skyld. Vi ber for vår biskop (navnet kan nevnes) og for alle med lederansvar i vår kirke. Vi ber for vår menighet, for gudstjenester og samvær, for de som er døpt / skal døpes i dag (den/de dømte nevnes med fornavn), for deres foreldre, faddere og andre som står

dem nær. Vi ber for våre konfirmanter. Hjelp dem å finne din vei gjennom livet. La dem kjenne seg omsluttet av din kjærlighet. (Aktuelle bønneemner kan nevnes). Gi oss et åpent sinn i møte med mennesker av en annen tro eller overbevisning, så vi taler sant om hverandre. Gud, vi ber.

M | Menighetssvar

Gode Gud, vi ber for de fellesskap hvor vi hører til, i menighet, familie, vennekrets og nabolag. Vi ber for våre barnehager og skoler, for bedrifter og arbeidsplasser og alle som er uten arbeid. Gi oss en meningsfull hverdag. (Aktuelle bønneemner kan nevnes). Vi ber for våre hjem. La troskap og respekt prege vår omgang med hverandre. Gud, vi ber.

Forbønnen kan avsluttes med

ML/L | I stillhet vil vi nå legge fram for deg det hver og en av oss har på hjertet.

Stille bønn

ML/L avslutter med | Gud, vi ber deg.

M | Menighetssvar

Alternativ 4

Gud, du har skapt himmel og jord. Vi takker deg for alt som lever. Lær oss å ta vare på ditt skaperverk og forvalte det med omsorg og visdom.

Gud, du elsker alle mennesker. Vi takker deg for frihet og fellesskap. Gi oss kraft til å støtte den som er svak og kjempe for rettferd og fred.

Gud, du bor i våre hjerter. Vi takker deg for glede og livskraft. Hjelp oss å følge ditt kall og gi oss nåde til å leve i troen på deg.

Gud, du gir din kirke styrke. Takk for alle som med sitt liv har vitnet om deg. Hjelp oss å se din vilje og gi oss mot til å leve etter den. I Jesu navn. Amen.

Alternative prefasjoner

Advent

I sannhet verdig og rett er det at vi alltid og alle steder takker deg, allmektige Gud, evige Far, ved Jesus Kristus, vår Herre, han som du sendte til frelse for verden for å oppfylle de løfter du gav ditt folk gjennom profetene. Ved ham lovsynger englene din herlighet, og din menighet i himmelen og på jorden priser ditt navn med samstemmig jubel. Med dem vil også vi forene våre røster og tilbedende synge:

Jul og Maria budskapsdag

I sannhet verdig og rett er det at vi alltid og alle steder takker deg, allmektige Gud, evige Far, ved Jesus Kristus, vår Herre, han som for vår skyld ble menneske for at vi skulle bli dine barn, frelst ut av mørket og inn i ditt underfulle lys. Ved ham lovsynger englene din herlighet, og din menighet i himmelen og på jorden priser ditt navn med samstemmig jubel. Med dem vil også vi forene våre røster og tilbedende synge:

Åpenbaringstiden

I sannhet verdig og rett er det at vi alltid og alle steder takker deg, allmektige Gud, evige Far, ved Jesus Kristus, vår Herre, han som åpenbarte din herlighet for verden, så den som følger ham, ikke skal vandre i mørket, men ha lys og evig liv. Ved ham lovsynger englene din herlighet, og din menighet i himmelen og på jorden priser ditt navn med samstemmig jubel. Med dem vil også vi forene våre røster og tilbedende synge:

Faste

I sannhet verdig og rett er det at vi alltid og alle steder takker deg, allmektige Gud, evige Far, ved Jesus Kristus, vår Herre, han som elsket oss og gav seg selv for oss, så han ble lydig til døden, ja, døden på korset. Ved ham lovsynger englene din herlighet, og din menighet i himmelen og på jorden priser ditt navn med samstemmig jubel. Med dem vil også vi forene våre røster og tilbedende synge:

Påske

I sannhet verdig og rett er det at vi alltid og alle steder takker deg, allmektige Gud, evige Far, ved Jesus Kristus, vår Herre. Han er det rette påskelam, som har båret våre synder, og ved sin oppstandelse har han seiret over døden. Ved ham lovsynger englene din herlighet, og din menighet i himmelen og på jorden priser ditt navn med samstemmig jubel. Med dem vil også vi forene våre røster og tilbedende synge:

Kristi himmelfartsdag og søndag før pinse

I sannhet verdig og rett er det at vi alltid og alle steder takker deg, allmektige Gud, evige Far, ved Jesus Kristus, vår Herre, han som før opp til himmelen og nå sitter ved din høyre hånd. Ved ham lovsynger englene din herlighet, og din menighet i himmelen og på jorden priser ditt navn med samstemmig jubel. Med dem vil også vi forene våre røster og tilbedende synge:

Pinse

I sannhet verdig og rett er det at vi alltid og alle steder takker deg, allmektige Gud, evige Far, ved Jesus Kristus, vår Herre, han som troner ved din høyre hånd og har sendt Den hellige ånd over sine vitner, så ditt folk kan juble av glede og forkynne dine store gjerninger på mange tungemål. Ved ham lovsynger englene din herlighet, og din menighet i himmelen og på jorden priser ditt navn med samstemmig jubel. Med dem vil også vi forene våre røster og tilbedende synge:

Treenighetstiden

I sannhet verdig og rett er det at vi alltid og alle steder takker deg, allmektige Gud, evige Far, ved Jesus Kristus, vår Herre, han som du sendte til frelse for verden, for at vi ved hans død skulle få tilgivelse for syndene og ved hans oppstandelse vinne det evige liv. Ved ham lovsynger englene din herlighet, og din menighet i himmelen og på jorden priser ditt navn med samstemmig jubel. Med dem vil også vi forene våre røster og tilbedende synge:

eller

I sannhet verdig og rett er det at vi alltid og alle steder takker deg, allmektige Gud, evige Far, ved Jesus Kristus, vår Herre. Han er det levende brød som kommer ned fra himmelen og gir verden liv, så den som kommer til ham, ikke skal hungre, og den som tror på ham, aldri skal tørste. Ved ham lovsynger englene din herlighet, og din menighet i himmelen og på jorden priser ditt navn med samstemmig jubel. Med dem vil også vi forene våre røster og tilbedende synge:

eller

I sannhet verdig og rett er det at vi alltid og alle steder takker deg, allmektige Gud, evige Far, ved Jesus Kristus, vår Herre, han som kom til oss med himlenes rike og forkynnte det glade budskap, så syndere får sitte til bords i ditt rike. Ved ham lovsynger englene din herlighet, og din menighet i himmelen og på jorden priser ditt navn med samstemmig jubel. Med dem vil også vi forene våre røster og tilbedende synge:

eller

I sannhet verdig og rett er det at vi alltid og alle steder takker deg, allmektige Gud, evige Far, ved Jesus Kristus, vår Herre, han som gjorde oss til sine disipler og lovte å være med oss alle dager inntil verdens ende. Ved ham lovsynger englene din herlighet, og din menighet i himmelen og på jorden priser ditt navn med samstemmig jubel. Med dem vil også vi forene våre røster og tilbedende synge:

Allehelgensdag og martyrdager

I sannhet verdig og rett er det at vi alltid og alle steder takker deg, allmektige Gud, evige Far, ved Jesus Kristus, vår Herre, han som var Frelser og forbilde for alle dine hellige som har fullført løpet og bevart troen. Ved ham lovsynger englene din herlighet, og din menighet i himmelen og på jorden priser ditt navn med samstemmig jubel. Med dem vil også vi forene våre røster og tilbedende synge:

Alternative nattverdbønner

Alternativ 1

Vi priser deg, hellige Gud, himmelens og jordens Skaper, du som har elsket verden og gitt din Sønn, Jesus Kristus, for at han skulle frelse oss fra synd og død og vinne deg et hellig folk. Vi ber deg: Send din Ånd over disse gaver, så vi kan ta imot Jesus Kristus i brødet og vinen.

Alternativ 2

Vi priser deg Gud for Jesus Kristus, din tjener. Han kom fra himmelen, og ved Den hellige ånd og jomfru Maria ble han menneske av kjøtt og blod. Han oppfylte din vilje da han strakte ut sine hender på korsets tre. Slik tilintetgjorde han døden, brøt ondskapens lenker og åpenbarte oppstandelsen fra de døde. Derfor minnes vi hans død og oppstandelse når vi bærer brødet og vinen fram for deg. Vi ber deg: Send din hellige Ånd over disse gaver, så de for oss blir livets brød og frelsens beger.

Alternativ 3

Hellig og barmhjertig er du, Gud, som ikke vendte deg bort da mennesket syndet, men gav løfte til Abraham om velsignelse for alle folkeslag. Mektig og trofast er du, som befridde ditt folk fra trelldom, og fornyet løftene gjennom profetene. Da tiden var inne, sendte du din Sønn, født av Maria, for å kjøpe oss fri og gi oss retten til å være dine barn. Ved hans død på korset forsonte du alt med deg selv og skapte fred, og ved hans oppstandelse ble døden overvunnet. Vi ber deg: Send din Ånd over disse dine gaver. Foren oss i troen på din nåde, så vi kan ta imot Jesu legeme og blod til forsoning og fred, og forkynne hans død til han kommer.

Alternativ 4

Vi takker deg, all godhets kilde. Du sendte din Sønn. Han ble korsfestet og stod opp fra de døde. Han åpnet skriftene og åpenbarte seg for sine venner da han brøt brødet og gav dem. Nå ber vi deg: La din hellige Ånd komme over brødet og vinen, så våre øyne åpnes, og vi kjenner ham igjen som vår korsfestede og oppstandne Frelser.

Alternativ 5

Hellige Gud, vi takker deg for Jesus Kristus, verdens frelser. Han døde og stod opp igjen for å gi oss evig liv. Vi takker deg for dåpens gave, der vi blir født på ny, og for nattverden, der du samler oss som din store familie. Vi ber deg: Send din hellige Ånd over brødet og vinen. Gjør oss til ett med hverandre og med Jesus Kristus.

Alternativ 6

Hellige Gud, uten ende er din miskunn, og evig er ditt herredømme. Du har fylt ditt skaperverk med lys og liv; himmelen og jorden er fulle av din herlighet. Gjennom Abraham lovte du å velsigne alle folkeslag. Du berget Israel, ditt utvalgte folk. Gjennom profetene fornyet du ditt løfte. Og da tiden var kommet, sendte du din Sønn, han som i ord og gjerning forkynte ditt rike og var lydig mot din vilje helt til døden. Vi ber deg: Send din Ånd over disse gaver, så vi i tro kan ta imot Jesus Kristus i brødet og vinen.